

Garderen

*Darpsproot
uut Garder*

VAN DE REDACTIE

De Garderense gezondheidszorg in de laatste eeuwen (vanaf 1775), een vervolg op de geschiedenis van het Speulderbos vanaf 1576, een “Jantje van Speuld” vanaf 1500 vóór Christus, je wordt duizelig als je aan al die vergane tijden denkt. We zorgen ook weer voor een evenwicht als we schrijven over houtsculpturen uit deze tijd, het Garderens dialect dat zich ondanks alle “slijtage” nog steeds staande houdt, (alhoewel de jeugd het laat afweten)... We bezoeken de Beeldentuin om met de “carvers” te praten die daar bezig zijn met hun houtsculpturen. Met onze fotowedstrijd leiden we je door het dorp om de door hen gesneden houten dieren uit het Veluws bos op te sporen.

Bij “VARIA” lees je onder het kopje “Beeldschoon Garderen” over het initiatief van een groep leden van de Garderense Ondernemings Vereniging om ons dorp met verschillende sculpturen op te fraaien. Tenslotte tonen we een foto van de winnaars van de vorige fotospeurwedstrijd. Het is eigenlijk teveel om op te noemen.

Je staat verbaasd wat er zoal in een klein dorp als Garderen gebeurt. Het bestuur van Plaatselijk Belang brengt je van de laatste ontwikkelingen in dit dorp op de hoogte. Ontwikkelingen waarover je van gedachten kunt wisselen en je laten bijpraten op de komende ALV op 20 maart. Wil je meepraten over de toestand van het dorp op dit ogenblik en wat je denkt van de ontwikkeling in de toekomst dan is dat de beste plek om je ideeën te spuien.

Misschien heb je op- of aanmerkingen over de inhoud of de opmaak van Darpsproat, onze oren zijn gespist op elk positief geluid. Niet dat we bang zijn voor negatieve geluiden, absoluut niet. Zolang ze maar eerlijk zijn en goedbedoeld, luisteren we gespannen en voeren we graag nieuwe ideeën uit.

Het is voor ons best moeilijk om altijd weer een goed evenwicht te vinden tussen de verschillende onderwerpen en geloof me, we voeren als redactie uitgebreide discussies over de te behandelen onderwerpen. Wat de één fantastisch vindt, vindt de ander maar niks. En toch komen we altijd weer tot een evenwichtig eindresultaat. Ondanks al die debatten zijn we een hecht team geworden waarbij de een de ander zijn/haar gelijk gunt zonder ruzie. En dat willen we graag zo houden!

We schrijven Darpsproat nu al verscheidene jaren vol en zouden eigenlijk best graag een schrijver/schrijfster erbij willen hebben. Mocht iemand zich geroepen voelen haar/zijn aanleg voor schrijven te oefenen of te verbeteren dan staan wij open voor elke suggestie. Er is niets zo leuk als je ideeën op papier uitgewerkt te zien en die te zien gepubliceerd!

PvdB

PLAATSELijk BELANG NIEUWS

Nieuwbouw Dorps- & Sporthuis

Na vele bijeenkomsten, telefoontjes en mails is men op het gemeentehuis inmiddels aan de slag gegaan om de contouren duidelijker te krijgen. Tevens zal snel bekend zijn welke architect het werk zal worden gegund. Het programma van eisen wordt verder uitgewerkt. Gesprekken met mogelijke nieuwe gebruikers van het Dorps- & Sporthuis vinden ook al plaats. Inmiddels heeft de nieuwe wethouder, mevrouw Didi Dorrestijn, deze mooie klus in haar portefeuille opgenomen. Er is een tijdsplanning gemaakt en vervolggesprekken worden gepland.

Kortom, de radertjes draaien nu volop.

Met alle voorbereidingen en het zoekwerk, overleg met betrokkenen en allerlei zaken die erbij komen kijken, lijkt de verwachting gerechtvaardigd dat begin volgend jaar de eerste spade de grond in kan. Dat mag ook wel na alle jaren van duwen en trekken.

Woonvisie Garderen

De verplaatsing van het Dorps- & Sporthuis heeft natuurlijk ook consequenties voor een nieuwe invulling van de plaats van de huidige Koepel.

Maar ook de verwachte verhuizing van het bouwbedrijf in het centrum heeft onze aandacht. Dit betekent dat er niet alleen ruimte komt voor nieuwbouw van woningen, maar hierdoor krijgen we ook de mogelijkheid om met elkaar van gedachten te wisselen over hoe een en ander ingericht kan worden. Dit zijn namelijk cruciale plekken in het hart van Garderen waar we de komende decennia tegenaan gaan kijken. Wij als Plaatselijk Belang, vinden dit zeer belangrijk en we kunnen het maar een keer goed doen. Daar willen we de betrokken partijen extra inspanning voor vragen.

Glasvezel

Twee jaar geleden hebben wij tijdens de jaar-

vergadering, een uitgebreide presentatie gegeven over glasvezel. Het gaat daarbij over de kern van Garderen waar al coaxkabel ligt en het buitengebied, dat daar niet over beschikt. In de kern van Garderen waar Ziggo haar coaxdiensten levert is de internetsnelheid voor het overgrote deel van de Garderense bevolking voldoende.

In de Darpsproat van maart 2016 hebben wij aangegeven dat in de kern van Garderen (coaxgebied) glasvezel zal worden aangelegd als het financieel interessant is. Leveranciers van glasvezel moeten immers concurreren met Ziggo en de ervaring vanuit andere plaatsen leert dat de meerderheid van de bevolking in de kern haar abonnement bij Ziggo niet zal opzeggen als er al coaxkabel ligt. Ziggo heeft met de uitbreiding van haar diensten als HBO en Ziggo Sport haar positie zelfs verstevigd.

Wij hebben gezegd dat naar alle waarschijnlijkheid het buitengebied van Garderen eerst zal worden voorzien van glasvezel. Dit is inmiddels een stap dichterbij gekomen. Op 13 juli 2016 heeft de Gemeente Barneveld met het Communication Infrastructure Fund (CIF) een convenant ondertekend waarin afspraken zijn gemaakt over de aanleg van glasvezel in de buitengebieden van de Gemeente Barneveld. Hoewel er geen harde afspraken zijn gemaakt wanneer er wordt gestart, gaf wethouder Van den Hengel in zijn enthousiasme aan, dat in 2018 95 procent van alle inwoners van de gemeente over glasvezel zal beschikken. Helaas, er is nog geen duidelijkheid over de termijn. CIF gaat eerst een evaluatie uitvoeren van soortgelijke werkzaamheden die in de afgelopen anderhalf jaar zijn uitgevoerd. Ten tijde van het schrijven van dit artikel is er nog geen duidelijkheid, maar die evaluatie zal eind februari 2017 door CIF worden afgerond. Mogelijk kunnen wij op de jaarvergadering meer informatie geven.

Ondanks die onzekerheid kunnen we al wel enig idee geven hoe een en ander gaat verlopen. Als 50 procent van de adressen in het buitengebied kiest voor glasvezel zal CIF overgaan tot aanleg. Op de glasvezel zullen er (bij de start) 4 à 5 partijen zijn die diensten gaan leveren zoals Internet, telefonie en televisie. Er zal voor ieder een keuze zijn voor een product dat bij hem/haar past. Omdat de aanleg duurder is dan in de kernen zijn bewoners in het buitengebied een vastrecht verschuldigd. De financiële afwikkeling is te vergelijken met een elektriciteitsaansluiting. Een huishouden betaalt aan de glasvezelleverancier een vastrecht net als aan Liander voor een elektriciteitsaansluiting. Vervolgens is er een keuze bij wie de diensten (internet, telefonie, televisie) wordt afgenomen. Over de tarieven van het vastrecht kunnen wij nog niets melden omdat dit een onderdeel is van de evaluatie van CIF.

Wij hopen op de jaarvergadering van 20 maart 2017 u meer informatie te geven over dit onderwerp.

Verder nog een aantal aandachtspunten ...

GVVP

De gemeente Barneveld is gestart met het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan). Dit plan beschrijft hoe de gemeente beleidsmatig wil inspelen op allerlei ontwikkelingen van verkeer en vervoer. We gaan vooruitkijken naar 2017-2030.

Het gaat om grote en kleine maatregelen die direct gerealiseerd kunnen worden ten aanzien van mobiliteit met de auto, fiets en natuurlijk het openbaar vervoer.

Wat we willen in Garderen geven de volgende onderwerpen aan :

- hoe kunnen we de gezinsomgeving comfortabeler maken,
- de wijze van stimuleren van toerisme,
- blijvend groen in en rond het dorp houden,
- de bereikbaarheid verbeteren,
- openbaar vervoer behouden,
- fietspaden onderhouden en/of uitbreiden,

- goederenvervoer/vrachtauto's beperken tot alleen het noodzakelijke,
- de veiligheid verder verbeteren.

De vraag hierbij is ook welke ambitie we laten zien in Garderen!

Van belang is onze visie op bovengenoemde onderwerpen en wat de mogelijkheden zijn om die te realiseren. Ons inziens ook een belangrijk onderwerp.

Renovatie Speulderweg

Deze weg wordt in de komende maanden opgeknapt. Vorig jaar hebben wij de gemeente gevraagd om niet alleen naar het wegdek te kijken maar ook met name naar de veiligheid op het stuk vanaf de grens met de gemeente Ermelo naar ons centrum.

Deze drukke weg is natuurlijk een doorvoerweg voor auto's, maar ook de fietsers en voetgangers moeten hierbij een fatsoenlijke en veilige ruimte hebben. Wij hebben erop aangedrongen om ook de aanwonenden te vragen naar verbeter-ideeën en suggesties. Dit is opgepakt en er zal extra aandacht komen voor het veiligheidsaspect.

Provinciale weg N310

Dit is de provinciale weg die vanaf de rotonde bij Zondag door ons dorp gaat en dan richting Uddel. De provincie wil hier en daar ook het wegdek renoveren.

Het is niet altijd gemakkelijk anderen te overtuigen van de noodzaak hiervan en zeker niet als men verder weg (lees Arnhem) op een kantoor zit.

Toch hebben we stevig aangedrongen op een overleg met de provincie en uiteindelijk konden we bij de besprekingen aanschuiven.

Wij hebben aangegeven dat bij de voetbalvereniging Veluwse Boys een veiliger overstekplaats moet komen voor voetgangers en fietsers! Dit wordt ter harte genomen en hiervoor gaat men budget aanvragen. Daarnaast wil de gemeente drempels aanbrengen vanaf de kruising van de Koesteeg met de Koningsweg in de richting van de van de rotonde bij Uddel en daar tevens een 60 km weg van maken. Dit laatste omdat dit een landelijk speerpunt is van de provincies.

Wij hebben aangegeven dat landelijke speerpunten niet relevant zijn. Eerst moet men kijken naar het veiligheidsaspect, dit is het belangrijkste.

Fietspad Lage Boeschoterweg

Dit fietspad is een onderdeel van de landelijke fietsroutes. Echter de laatste jaren is dit verharde fietspad slecht onderhouden en inmiddels een groene rand geworden. Dit betekent dat de fietsers nu op het weggedeelte moeten rijden, links en rechts wat kuilen vermijgend. Wij vinden het pertinent onjuist dat een landelijke fietsroute door bezuinigingen van de overheid veranderd is in een borderrand. Al sinds 2015 is het bestuur met de gemeente in overleg om het fietspad in stand te houden. De gemeente wilde vanuit financiële overwegingen dit fietspad laten vervallen. We heb-

ben in 2015 bezwaar gemaakt tegen de verkeersmaatregel die de gemeente hiervoor voorstelde. Omdat wij niet als direct belanghebbende werden beschouwd, is ons bezwaar ongegrond verklaard.

We zijn echter doorgegaan met het uitoefenen van gepaste druk, waarbij we het openhouden van dit fietspad konden bepleiten aan de hand van de beleidsuitgangspunten van de gemeente zelf. Op dit moment neemt de gemeente het in tact laten van het fietspad in overweging.

Kruising bij Camposing/de Molen

Dit is nog steeds een onoverzichtelijk kruispunt en er zijn inmiddels al diverse ongelukken gebeurd, wat erg triest is natuurlijk. Met de verkeersdeskundigen van de gemeente hebben we ter plekke gesproken over aanpassingen waardoor het veiliger wordt. Het is een vrij druk punt waar ook nogal eens zonder meer doorgereden wordt, zowel door auto's als door (sport)fietsers, zonder acht te slaan op de voorrangregels!

Een concept-tekening met aanpassingen verwachten wij een dezer weken.

Trapveldje Kruiellaan

Een en ander ziet er al veel beter uit met al die mooie palen en een net. Nu worden de meeste ballen op het veldje gehouden. Het duurt even, maar dan heb je ook wat, zullen we maar zeggen.

Riolering

Een aantal jaren geleden is er een optimalisatie-studie uitgevoerd met betrekking tot de afvalwaterproblematiek in Garderen. Begin 2016 hebben wij (Plaatselijk Belang, gemeente Barneveld, wethouder Van Daalen en Reinout van den Born) nog een rondje dorp gedaan om de problemen nader te duiden. Aan de hand van o.a. deze studie zijn er varianten ontwikkeld om tot een oplossing te komen.

Men wil nu aan de slag om het project verder voor te bereiden zodat in 2018 de schop ook echt in de grond kan.

Putbrink

Op de Putbrink worden regelmatig festiviteiten gehouden en vaak is daarvoor elektra nodig. Ook voor onderhoud van de pomp is dit noodzakelijk. Wij hebben deze noodzaak bij de gemeente goed kunnen onderbouwen. Inmiddels heeft de gemeente de elektra ter plekke gerealiseerd. Prima natuurlijk!

Wij willen de omwonenden zeer bedanken voor het tot dusver ter beschikking stellen van deze elektrische voeding. Fijn dat we bij jullie terecht konden.

[Bestuur Plaatselijk Belang Garderen](#)

Ledenvergadering 2017

De jaarlijkse
ledenvergadering
wordt gehouden op
20 maart a.s.
in de Dr. Kruijmelstaete,
inloop 19.30 uur,
aanvang 20.00 uur.

In Memoriam Cees Hoogeveen

Ondanks het feit dat we op de hoogte waren van het ziektebeeld van Cees zijn we toch geschrokken van zijn overlijden op 18 november 2016. Veel te jong natuurlijk.

Na zijn werkzame periode is Cees een zevental jaren bestuurslid/voorzitter geweest van Plaatselijk Belang. In deze functie is hij zeer actief geweest en heeft hij vele zinvolle contacten opgebouwd.

Wij hebben Cees leren kennen als een persoon die vasthield aan wat vastgehouden moest worden. Daarmee creëerde hij voortgang en zorgde voor realisatie van plannen.

Ook bracht Cees diverse opvattingen en ideeën in waar we met elkaar over van gedachten wisselden en verder over de wijze waarop wij die al dan niet zouden kunnen realiseren.

Cees zorgde voor aandacht en publiciteit om zaken gedaan te krijgen en gebruikte zijn netwerk optimaal.

Wij zijn Cees dankbaar voor al hetgeen hij heeft gedaan binnen ons bestuur en voor Garderen.

Zijn echtgenote Ria en haar kinderen kunnen met recht trots zijn op deze periode van Cees in het bestuur van Plaatselijk Belang

DE GESCHIEDENIS VAN DE GARDERENSE GEZONDHEIDSZORG

Het artikel over de eerste bewoners van de Dr. H.C. Bosstraat heeft voor enige reacties gezorgd. Eén kwam van de heer Jan Bos uit Hoofddorp, die ons blad af en toe in handen krijgt. Hij is een zoon van de naamgever van de straat en hij was bovendien te zien op de schoolfoto op bladzijde 29 van de vorige Darpsproat.

Zijn reactie was reden om aandacht te besteden aan de geschiedenis van de gezondheidszorg in Garderen en omgeving. Over dit onderwerp is vroeger ook al eens geschreven door Henk van der Vlist, namelijk in zijn boek "Weet je nog ...Garderen" uit 1991 en in Darpsproat van november 1999 en mei 2000. Gerjan Crebolder wijdde er een hoofdstuk aan in "Garderen ...baken in het groen", dat verscheen in 2001. Van zijn gegevens heb ik graag en met toestemming gebruik gemaakt.

Terug naar de tijd waarin de mens nog minder dan nu invloed had op zijn levenslot of vertrouwde op de kwaliteit van door rondreizende kwakzalvers verkochte "medicijnen" en de eigen vertrouwde huismiddeltjes tegen minder ernstige kwalen. De tijd waarin medische hulp soms ver te zoeken was en lang op zich liet wachten. Garderen en vergelijkbare dorpen waren te klein om er een eigen arts te laten wonen. Hij zou gewoonweg te weinig inkomsten hebben gehad. Het waarschuwen van een dokter uit Barneveld moest per paard gebeuren en voordat de hulp ter plaatse was, waren er uren verstreken. Daarom werden er later zogenaamde ambtsdoktoren, gemeenteartsen of gemeentegeneesheren aangesteld, die in ieder geval een deel van hun salaris ontvingen van de gemeente Barneveld. Sommigen hielden zowel in Voorthuizen als Garderen hun praktijk. Die situatie zou tot ver in de vorige eeuw blijven bestaan. Van der Vlist meldde dat er in de achttiende eeuw af

en toe een arts uit Harderwijk kwam, bijvoorbeeld in 1783. Misschien bedoelde hij de Harderwijkse hoogleraar in de medicijnen Matthias van Geuns, die onderzoek deed naar de toen ook in Garderen heersende "Rode Loop", een dysenterie-epidemie, waaraan in het dorp en omgeving 34 mensen overleden.

Verloskundige hulp

Zwangere vrouwen waren in vroeger eeuwen iets in het voordeel ten opzichte van andere mensen.

Tot diep in de 18de eeuw werd het dorp Garderen en omgeving officieel bediend door geneeskundigen uit Barneveld en in de jaren 1775 - 1780 waarschijnlijk ook door de vroedvrouw van Elspeet. Het is niet bekend hoe groot het werkgebied van die vroedvrouw was. Vóór 1796 was er feitelijk maar één ambtsvroedvrouw, ná 14 mei van dat jaar kwam daarin verandering. Op die datum nam het Barneveldse ambtsbestuur een belangrijke beslissing. Toen werden er vier vroedvrouwen aangesteld, namelijk voor Barneveld, Voorthuizen, Elspeet en ook een voor Kootwijk en Garderen. De laatste was Evertje Jans, huisvrouw van Jan Aartsen uit Kootwijk. Ze kreeg voor haar hulp aan kraamvrouwen f 30,- per jaar. Vóór die tijd kreeg de Barneveldse vroedvrouw 200 gulden per jaar en plotseling moesten de dames f 210,- gaan delen. Uit de tekst van het besluit kunnen we afleiden dat er ook voor die datum in de "buitendorpen" al wel een vorm van verloskundige hulp werd geboden. De hiervoor genoemde Evertje Aartsen-Jans verlostte de zwangere vrouwen van Garderen en Kootwijk kennelijk eerst voor eigen rekening. Of ze daarnaast van de plaatselijke diaconieën nog een vergoeding kreeg voor haar assistentie bij minvermogenden zou uit de diaconieboeken kunnen blijken. De jaarlijkse toelage à f 30,- werd

in de periode 1797-1799 uitbetaald aan de “vroedvrouw van Kootwijk” waaruit mag worden opgemaakt dat ze in dat dorp bleef wonen. Jammer genoeg ontbreekt de naam van een vroedvrouw in het register op de patentplichtigen over de periode 1812-1852/’53. Ook in de rekeningen en de daarbij behorende bijlagen van de gemeente Garderen over 1812-1815 komt de functie niet meer voor zodat we moeten aannemen dat deze vóór 1812 is opgeheven.

Op 21 mei 1798 besloot het ambtsbestuur Willem Leemans aan te stellen als ambtsdokter. De befaamde professor M.S. du Pui roemde Leemans’ kwaliteiten als vroedmeester: “(...) in welk laatste vak hij zich zoodaanig geoefend heeft, dat hij onder mijn opzicht een aantal van 25 Verlossingen zeer gelukkig volbragt heeft”. Hij moest de zieken in Barneveld, Voorthuizen, Kootwijk en Garderen bijstaan. Voor zijn werk ontving hij per jaar f 250,- en bovendien de opdracht om voor bedeeden en armen de minst kostbare geneesmiddelen te gebruiken. In de ambtsvergadering van 15 september 1801 moest de opvolging van Leemans al weer geregeld worden. Deze had van zijn vader en moeder het verzoek gekregen om zijn praktijk naar het vestingstadje Heusden te verplaatsen en hij achtte zich daartoe verplicht. De vergadering toonde zich daar “zeer over getroffen” en had met “veel aandoening” daarvan kennis genomen. Besloten werd om onmiddellijk een brief naar zijn ouders te schrijven met het verzoek om hun zoon in Barneveld te laten blijven. De brief aan dominee Leemans in Baardwijk haalde echter niets uit omdat hij, “benevens desselfs huisvrouw bleven persisteren” in de komst van hun zoon. Die vertrok als gehoorzame zoon dan ook hetzelfde jaar nog naar Heusden zodat de lichamelijke verzorging van de inwoners van die stad en zijn ouders in goede handen kwam...

Vroedvrouw Pleij

Met ingang van 1 januari 1818 werden, ingevolge het ‘Reglement voor het platte land van de Provincie Gelderland’, de toenmalige ge-

meenten Barneveld, Voorthuizen en Garderen opnieuw samengevoegd tot het schoutambt Barneveld. Het kerspel Elspeet werd ingedeeld bij Ermelo.

Tijdens de raadsvergadering van 25 juli 1820 kwam de geneeskundige verzorging van minvermogenden uitgebreid ter sprake en werd de wens uitgesproken om ook in de dorpen Garderen en Kootwijk een vroedvrouw te benoemen: “te belangrijker voor die dorpen vermids de verre afstand van Barneveld en Voorthuizen”. Het kwam erop neer dat er in 1821 gelden gereserveerd zouden worden om hieruit een vroedvrouw voor de twee dorpen te kunnen betalen. Er bleek echter zo weinig animo voor de functie te bestaan dat het te reserveren bedrag tot f 80,- werd verhoogd. Pas negen jaar later zou men erin slagen iemand voor deze functie te interesseren. Dat bleek Catharina Hendrika Pleij te zijn die op 12 mei 1830 haar examen in Utrecht met goed gevolg had afgelegd. Ze mocht direct aan het werk en het gemeentebestuur haastte zich om provinciale goedkeuring voor het besluit te krijgen. Toen die pas in 1833 werd verleend was Catharina natuurlijk allang aan het werk. Stellig heeft vroedvrouw Pleij in Garderen maar een karige boterham verdiend. Weliswaar behoorde ook Kootwijk nog tot haar rayon maar de gemeentelijke toelage van f 80,-, verhoogd met particuliere bijdragen, moet geen vetpot voor haar hebben betekend. Ze hield het in Garderen zes jaar uit maar toen ontstond er in Voorthuizen een vacature door het overlijden van Anna Nettens, de gemeentevroedvrouw aldaar, waarop Catharina Pleij succesvol solliciteerde.

Dokter Huijsman en zijn opvolgers

Tot mei 1838 bleef Garderen vervolgens van verloskundige hulp verstoken hoewel het mogelijk is dat vroedvrouw Pleij Garderen tijdelijk nog heeft waargenomen. Op 22 mei 1838 besloot de Barneveldse gemeenteraad in samenwerking met die van Apeldoorn om de uit Harderwijk afkomstige heel- en verloskundige Albertus Dithmer Huijsman in Garderen aan te stellen. Hij kreeg op 28 maart 1838 in Arn-

hem toestemming om de functie vroedmeester uit te oefenen. Een jaar eerder, op 21 juli 1837, was hij al toegelaten als heelmeeester ten plattelande. Huijsman werd de eerste echte dorpsarts. Zijn jaarwedde werd bepaald op f 150,- en voorts kreeg hij een instructie overhandigd waarin onder andere bepalingen waren opgenomen over zijn werkgebied (de zogenaamde binnen- en buitenpraktijk), de verlofregeling, de gratis behandelingen, hoe hij moest handelen bij epidemieën en kinderziektes, gerechtelijke lijkschouwingen en dergelijke. Henk van der Vlist heeft uitgezocht dat hij zich vestigde op de hoek van de Dorpsstraat en de Bakkerstraat, daar waar nu het schildersbedrijf van Burger is te vinden.

De werkzaamheden waren kennelijk niet zo omvangrijk in die tijd. Huijsman had in ieder geval nog gelegenheid om te studeren en onderzoek te doen. Op 29 december 1847 promoveerde hij in de Hessische stad Giessen tot 'medicineae doctor' en ruim een jaar later werd hij als zodanig ook in Utrecht toegelaten. Zoals iedere zelfstandige moest Huijsman jaarlijks over de patenten beschikken om zijn beroep uit te kunnen oefenen. Hij komt in de registers op de patentschuldigen voor als heel- en vroedmeester, artsenijsmenger, genees-, heel- en verloskundige en tenslotte als karman.

Huijsman vertrok in 1865 naar Harderwijk, waar hij in 1887 overleed. Over hem is meer te lezen in Darpsproat van november 1999. Een dochter van Huijsman overleed kort na haar geboorte en werd op het oude kerkhof van Garderen, vlak bij de kerk begraven. Haar grafje is er nu nog te vinden.

Op 22 april 1865 werd Otto Maximiliaan Geerling als de nieuwe gemeentelijke genees- en verloskundige gemeentearts voor Garderen benoemd. Hij was op 5 februari 1832 geboren op het eiland Marken. Hij vestigde zich hier vanaf het eiland Terschelling. Het is duidelijk dat afstand voor hem geen grote rol speelde. Gedurende zijn Garderense periode kreeg Geerling nog een operatie te verrichten. Samen met zijn collega Goedbloed uit Apeldoorn assisteerde hij de Elspeetse arts W.C. Schouten bij de amputatie van het linkerbeen van de knecht van A. Huigen van logement "Het Lugtje" in Nieuw-Milligen.

Hij vroeg per 1 januari 1868 ontslag wegens een benoeming tot gemeentegeneesheer in Huizen. Na hem werd de op 27 september 1837 in Gendringen geboren Albert Diederik Duitshoff arts in Garderen. Duitshoff vestigde zich met zijn dochter – hij was weduwnaar – in november in een huis van het raadslid Van Zomeren. Hij hield het hier nog geen half jaar uit en vertrok op 11 maart 1869 naar Deventer.

In dit huis aan de Dorpsstraat (voor de pomp) woonde dokter Huijsman

Het bleek opnieuw erg moeilijk om een arts voor de standplaats Garderen te kunnen interesseren. Vele maanden later, op 30 december 1869, besloot de gemeenteraad nog maar weer eens een advertentie te laten plaatsen en daarop kwamen twee reacties. Beide liepen op niets uit maar het Garderense raadslid Van Zomeren kwam op 24 maart 1870 met de verheugende mededeling dat de Elspeetse arts zich wel voor f 100,- in Garderen wilde vestigen. Aldus werd op 5 mei besloten en de op 3 april 1841 in Ermelo geboren genees-, heel- en verloskundige Willem Christiaan Schouten werd als zodanig benoemd. Achter Garderen stond "c.a." waaruit mag worden opgemaakt dat hij deze functie ook in Kootwijk uitoefende. Ook Schouten hield het al snel voor gezien. Hij vertrok op 30 april 1873 naar Dalfsen. Pas op 4 december van dat jaar konden de inwoners van Garderen en Kootwijk een nieuwe arts begroeten; dit was de in Ede geboren Arent Goethart die het maar liefst twee jaar uithield. Hij werd op 23 oktober 1873 door de raad benoemd en op dezelfde dag werd ook zijn instructie vastgesteld. Artikel 10 bevatte een bepaling over vrijstelling van huurbetaling "der door het bestuur hem aangewezen woning". Het blijkt dezelfde woning te zijn die raadslid Van Zomeren al eerder aan de Garderense artsen ter beschikking had gesteld.

Het wordt eentonig maar ook hij hield het hier niet lang uit en vertrok op 12 februari 1876 naar Maartensdijk. Tijdens de raadsvergadering waarin tot zijn eervol ontslag werd besloten deelde Van Zomeren mede dat hij opnieuw van de betaling van huishuur zou willen afzien mits hij akkoord kon gaan met de nieuw te benoemen arts. Zoiets kon in die tijd kennelijk nog.

Het dokterloze tijdperk

In de nu volgende periode zou het de gemeenteraad van Barneveld niet gelukken om een medicus voor ons dorp te vinden. Mogelijk lag dat aan het feit dat er naast de jaarwedde voor het verplicht gratis behandelen van arme patiënten voor een arts te weinig te verdienen viel. Er werd dan ook gedacht aan sa-

menwerking met een van de naburige gemeenten. De raad besloot op 29 februari 1876 dat, indien de in Elspeet wonende arts Garderen niet periodiek zou kunnen bezoeken, dokter Willem Joseph de l'Espinasse uit Voorthuizen zou worden gevraagd om in het dorp een zitdag te houden. Bovendien werd de financiële armslag van de gemeente wat vergroot omdat de diaconie bij monde van raadslid Van Zomeren meedeelde dat men bereid was een jaarlijkse bijdrage van f 150,- te leveren. Over de verplichting om De l' Espinasse eenmaal per week in Garderen zitting te laten houden konden het college en de raad het niet eens worden. Het gemeentebestuur deelde op 30 april aan de raad mee de instructie van de Voorthuizense arts niet te willen uitbreiden. Men vond de verplichte vaccinatiedagen al voldoende. Op 24 december van dat jaar deelde burgemeester Nairac mee dat de Puttense dokter De Hartog wél buiten de grenzen van zijn gemeente zou mogen praktiseren mits hij daartoe toestemming van zijn burgemeester zou krijgen als het ging om een periode van langer dan 24 uur. Hieruit mag misschien worden afgeleid dat De Hartog af en toe ook wel eens een visite in Garderen aflegde.

Ermelo kampte met een soortgelijk probleem. De in Elspeet werkzame arts verdiende kennelijk ook te weinig en dus vroeg het gemeentebestuur van Ermelo in de periode 1882-1888 enkele malen of Barneveld niet bereid zou zijn om een financiële bijdrage te verstrekken zodat die arts ook in Garderen werkzaam zou kunnen zijn. De gemeente Barneveld bleek daar geen trek in te hebben en de verzoeken werden dan ook telkens afgewezen.

Vervolgens dienden twee inwoners van onze gemeente, namens de ingezetenen van Garderen, Stroe, Garderbroek en Kootwijk een verzoekschrift in om nu eindelijk eens een arts in Garderen aan te stellen. Hun brief werd behandeld in de raadsvergadering van 2 juni 1883, evenals een brief van de gemeente Apeldoorn. Het gemeentebestuur van die plaats zegde een subsidie toe indien een te Garderen aan te stellen dokter ook werkzaam

zou willen zijn voor de armen van Uddel, Meerveld en (het Apeldoornse deel van) Kootwijk en ook de leverantie van geneesmiddelen aldaar voor zijn rekening zou nemen. Beide brieven werden in handen van het college gesteld om nader advies. Eind juni 1883 besloot de raad een advertentie te laten zetten voor een arts te Garderen. Zijn jaarwedde zou f 900,- gaan bedragen alsmede een tegemoetkoming in de huur van een woning van f 100,-. De diaconie zou f 100,- en het gemeentebestuur van Apeldoorn f 400,- bijdragen in de kosten. Helaas, het salaris bleek niet voldoende zodat moest worden besloten om de Voorthuizense dokter De l'Espinasse op te dragen ook in Garderen zitting te houden. Daaraan kwam al spoedig een einde door diens overlijden op 5 november 1888.

Hulp uit Nieuw Milligen

Aan het in 1886 opgerichte Remontedepot in Nieuw Milligen was een officier van gezondheid verbonden. Op 16 november 1888 stelde het gemeentebestuur de raad voor om hem, J. Huigens, met ingang van 1 januari 1889 ook de geneeskundige zorg voor de inwoners van het dorp Garderen op te dragen. Het raadsbesluit werd op 23 januari 1889 genomen en Huigens kreeg een vergoeding van f 75,- per kwartaal. De diaconie van Garderen droeg hierin f 15,- bij onder voorwaarde dat de behoeftigen gratis zouden worden behandeld en van medicijnen zouden worden voorzien. Ook moest hij eenmaal per jaar zitting houden in Garderen, Stroe en Kootwijk om dan gratis te vaccineren. Natuurlijk was deze maatregel van tijdelijke aard. Het gemeentebestuur kreeg opdracht om maar weer eens een advertentie te plaatsen voor een gemeentearts in Voorthuizen én Garderen. Jaarsalaris f 600,-. Midden april 1889 bleken zich nog steeds geen kandidaten voor de vacante artsenpraktijk te hebben aangemeld. Wél hadden de Barneveldse dokters J. C. Th. Bast en J. Versteeg zich aangemeld om, tegen een vergoeding van f 500,- per jaar, deze dorpen ook te "behandelen" maar hierop ging de raad, op voorstel van burgemeester en wethouders, niet in.

Vervolgens werd het jaarsalaris tot f 1.000,- opgetrokken en dat leidde uiteindelijk tot de aanstelling van dokter D.H. Hamburger.

Hamburger, Budke en Van Galen Last

Na 14 jaar kwam er een einde aan het dokterloze tijdperk. David Hartog Hamburger werd op 22 januari 1890 als gemeentearts voor Garderen en Voorthuizen benoemd en vestigde zich in het huis van zijn voorganger De l'Espinasse. In zijn instructie stond onder meer te lezen dat hij verplicht was om eerst in de kadastrale gemeenten Garderen en Voorthuizen geneeskundige hulp te verlenen "*alvorens daarbuiten practijk uit te oefenen en sluit geene overeenkomst met andere gemeentebesturen zonder schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders*". In korte tijd wist Hamburger zich in Voorthuizen zeer geliefd te maken. Hamburger vertrok in 1902 wegens zijn benoeming tot inspecteur voor de volksgezondheid. Zijn eventuele opvolger zou opnieuw met de combinatie van beide dorpen te maken gaan krijgen. Dat werd de op 24 oktober 1902 benoemde Jan Cornelis Bom. Ook deze uit Ierse afkomstige arts woonde in Voorthuizen maar hij verliet onze gemeente al weer op 28 april 1905 en vertrok naar het Zeeuwse Axel. Het leek eentonig te worden want na het vertrek van Hamburger bleek het opnieuw niet mogelijk om iemand voor langere tijd te benoemen.

Op 6 mei 1905 nam Pieter Budke zijn intrek in huize "Erica" in Voorthuizen. Na twee jaar zag hij zich genoodzaakt een autootje aan te

Pieter Budke

schaffen om alle patiënten in zijn uitgestrekte praktijk te kunnen bezoeken. Daartoe behoorden de dorpen Voorthuizen, Garderen en Kootwijk en ook de buurtschappen Terschuur, Zwartebroek, Appel, Huinen, Harselaar, Zeumeren, Veenhuizerveld, Boeschoten, Koudhoorn, Oud en Nieuw Milligen, Garderbroek, Kootwijkerbroek en Stroe. Budke beschikte nog niet over een telefoonaansluiting. Bij ziekte of ongeval ging iemand per fiets of wagen naar Voorthuizen om hem te waarschuwen. Vanwege de gebrekkige verbindingen kwamen de patiënten overigens pas als het ook werkelijk hard nodig was. In een dergelijke plattelandspraktijk moest een arts van alle markten thuis zijn. Zo spalkte Budke vele tientallen gebroken benen, verrichtte hij de noodzakelijke amputaties, trok hij kiezen en voorzag hij zijn patiënten van de nodige geneesmiddelen. Jarenlang was Budke voor Voorthuizen en Garderen werkzaam tot het noodlot in december 1920 toesloeg. Op een ochtend werd hij wakker en bemerkte dat hij een deel van zijn gezichtsvermogen kwijt was, het gevolg van een nierverschrompeling waarmee men in die tijd nog geen raad wist. Budke vroeg en kreeg eervol ontslag per 1 januari 1921. Hij zou op 3 januari 1923 overlijden.

Aldert Jan van Galen Last

De op 30 oktober 1895 in Haarlem geboren Aldert Jan van Galen Last volgde hem als arts in Voorthuizen op. Hij had zich als assistent van Budke al op 24 december 1920 in het dorp gevestigd.

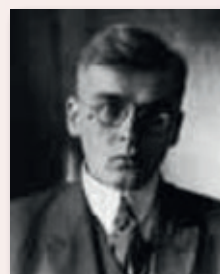
De gemeenteraad benoemde Van Galen Last bij besluit van 26 januari 1921 tot gemeentearts voor het dorp Voorthuizen. Voorthuizen en Garderen vormden ook in zijn dienstjaren een gecombineerde praktijk. Van Galen Last vertrok in april 1935 naar Den Haag.

W. Boersma

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van 15 april 1935 waarin Van Galen Last eervol werd ontslagen werd de al in Garderen wonende

arts Willem Boersma tegen een salaris van f. 200,- per jaar als gemeentearts benoemd voor de dorpen Garderen, Kootwijk, Kootwijkerbroek, Essen en Stroe. Hij was op 17 februari 1934 met zijn moeder uit Utrecht gekomen en woonde in het huis aan de Putterweg dat nu nummer 28 heeft. In zijn instructie werd vermeld dat hij kosteloze genees-, heel- en verloskundige hulp aan armlastige ingezetenen moest verlenen. Die verplichting zal ook wel hebben gegolden voor zijn voorgangers Budke en Van Galen Last en zijn opvolger Bos, die ook allen gemeentearts waren. Wie boven de armoedegrens zat, moest de behandeling natuurlijk zelf betalen. Dat veranderde door het Ziekenfondsenbesluit uit 1941. Daardoor kwam er een verplichte ziektekostenverzekering voor alle loontrekkende werknemers met een inkomen beneden een door de overheid vastgestelde loongrens en voor de van hun afhankelijke gezinsleden. Deze regeling moest worden uitgevoerd door ziekenfondsen, die door de rijksoverheid waren erkend. De verzekerden kregen recht op een door de zelfde overheid vastgesteld pakket van uitgebreide medische verstrekkingen en voorzieningen tegen een vastgestelde premie, die voor de helft voor rekening kwam van de werkgever. Mensen boven die loongrens moesten zich "particulier" verzekeren.

Erg lang mocht het dorp niet van de goede zorgen van de geliefde Boersma genieten want hij overleed op Tweede Kerstdag 1935 in Ermelo. Het hele dorp rouwde en vele honderden woonden zijn begrafenis bij. Op initiatief van Plaatselijk Belang en het Groene Kruis in Garderen werd later een zerk op zijn graf geplaatst. Gedurende korte tijd werd de praktijk van Boersma waargenomen door dokter Johan Jacob Temminck. Hij kwam op 2 januari 1936 uit Heerlen, woonde ook op Putterweg 28, was behalve gemeentegenees-

Willem Boersma

heer waarschijnlijk ook secretaris van de Garderense VVV en vertrok op 24 september 1937 naar Arnhem.

Hendrikus Cornelis Bos

Hendrikus Cornelis Bos en Lucas Ernst van Hoorn

Zijn opvolger werd Hendrik Cornelis Bos, geboren op 16 juni 1905 in Nieuw Lekkerland. Na zijn studie medicijnen werd

Bos eerst naar Indonesië uitgezonden als Officier van Gezondheid bij de Koninklijke Marine. Hij maakte de muiterij op de "Zeven Provinciën" mee en schreef later een proefschrift over zijn verblijf op Nieuw Guinea: "Het bloedonderzoek bij de Papoea's".

Daarna kreeg hij als standplaats Amsterdam toegewezen. Op termijn trok de huisartsenpraktijk hem meer en hij vestigde zich op 16 april 1937 in Garderen, waar hij tevens als gemeentegeneesheer werd benoemd. Deze laatste functie werd met ingang van 1 juli 1946 beëindigd. Ook hij woonde enige tijd in het "doktershuis" aan de Putterweg, maar verhuisde in oktober 1938 naar het in opdracht van de architect G.H. Blanken gebouwde pand Speulderweg 23. Blanken was ook de ontwerper van het hotel 't Speulderbos.

Dokter Bos leed aan een ernstige ziekte, waaraan hij zou overlijden. Omdat hij dit als geen ander begreep, werd zijn praktijk inmiddels al

waargenomen door de bij het gezin Bos inwonende L.E. van Hoorn. Die stelde op 5 november 1947 het overlijden vast. De begrafenis werd door veel belangstellenden bijgewoond. Ds. J.C. Terlouw, de vader van de latere Commissaris der Koningin in onze provincie en oud-predikant van Garderen, voerde bij het graf het woord. De vereniging Plaatselijk Belang en die van het Groene Kruis, waar Bos als adviserend bestuurslid deel van uitmaakte, zamelden een bedrag van f 1113,75 in voor een gedenksteen op zijn graf. Zijn weduwe vertrok later met de kinderen naar Haarlem.

Na het overlijden van Bos nam Lucas Ernst van Hoorn de praktijk officieel over. Hij werd op 3 november 1917 geboren in Utrecht. Na de middelbare school ging hij aan de Rijksuniversiteit aldaar medicijnen studeren. Op 4 juli 1945 kwam hij naar Garderen en bijna een jaar later trouwde hij met een dochter van de plaatselijke hervormde predikant K.J. van den Berg. Net als zijn voorgangers Boersma en Bos werd hij door zijn patiënten zeer gewaard, ook vanwege zijn werk voor het consultatiebureau van het Groene Kruis.

Ook Van Hoorns levenseinde was vroegtijdig en tragisch. Op 4 januari 1968 kwam hij, waarschijnlijk na een hartaanval, in zijn rode Austin Cooper op de kruising van de Garderenseweg en Meervelderweg in botsing met een andere automobilist en overleed. Volgens de Barneveldse Krant namen op de avond voor de begrafenis meer dan duizend mensen afscheid. In de hal van het Kruisgebouw aan de Hoge Boeschoterweg werd een plaquette met zijn portret opgehangen en bij besluit van burgemeester en wethouders van 4 november 1980 werd aan de verbinding tussen de Putterweg en de Koudhoornseweg de naam Dr. L.E. van Hoornlaan gegeven.

Lucas Ernst van Hoorn

Plaquette L.E. van Hoorn in het Groene Kruisgebouw

De artsen Boersma, Temminck en Bos woonden in het "doktershuis" aan de Putterweg. Dr. Bos verhuisde in 1938 naar Speulderweg 23.

S.L. (Bob) van der Peet

Van der Peet, Peters en Klein Leugemors

Na het onverwachte overlijden van dokter Van Hoorn werd zijn praktijk al spoedig overgenomen door de toen in Haarlem woonachtige S.L. (Bob) van der Peet (1936 – 2012). Hij zou niet minder dan 32 jaar de huisarts van het dorp blijven waar hij volgens eigen zeggen

“de Kleine Dokter” werd genoemd. Ter gelegenheid van zijn afscheid verscheen er een artikel van de hand van Reinout van den Born over hem in Darp sproat van november 1999. Daarin sprak hij over de zwaarte van het vak en over de hobby’s – filosofie, fotografie en muziek - waarvoor hij tijd zou krijgen. Van der Peet werd per 1 januari 2000 opgevolgd door dokter J.A. (André) Peters.

Al snel kregen de patiënten het bericht dat een spreekuurbezoek voortaan moest worden afgesproken en niet langer dan tien minuten zou duren. Wie meerdere klachten had, moest maar een dubbele afspraak maken. Dat was voor velen wel even wennen. Voorbij was de tijd dat een bezoek pas was afgelopen als een van beide partijen was uitgepraat over problemen, kwaaltjes en ditjes en datjes. Voorbij de tijd dat je om acht uur ’s morgens ontdekte dat alle plekken op de hardhouten banken in de matig verwarmde wachtkamer al bezet waren en je tevreden moest zijn met een staanplaats. Met een beetje pech was je om tien uur aan de beurt. Daarna kon je je medicijnen bij een loket in de hal in ontvangst nemen uit handen van mevrouw Van der Peet of de doktersassistente. Als de geneesmiddelen niet in voorraad waren, stonden ze aan het eind van de middag in een medicijnkastje naast de voordeur. Volgens mij gold dat niet voor de zwaardere middelen.

Inmiddels zijn we 17 jaar verder, is iedereen gewend aan de Petersmethode en is het niets bijzonders als je flink wat later aan de beurt bent dan afgesproken. De tijd is soms tóch elastisch.

Peters ging wonen in een door Aalt van de Kolk gebouwd en korte tijd bewoond huis aan

Praktijk Speulderweg 23

de andere kant van de Speulderweg. Het door Aalts moeder bewoonde deel werd verbouwd tot praktijkruimte. Na enkele jaren kwam mevr. M.D. Klein Leugemors als huisarts in de praktijk werken. In 2009 legde de heer Peters de eerste steen voor de Dr. Kruimelstaete waarin het Medisch Centrum Garderen werd ondergebracht, met voorzieningen waarvan men vroeger niet eens droomde.

Het Groene Kruis

Deze vereniging werd opgericht in 1931 en de Barneveldse burgemeester Westrik stond aan de wieg. Volgens een in 1956 uitgesproken jubileumrede had ook Koningin Wilhelmina bij de oprichting hulp geboden. Bij de installatie van de eerste wijkzuster, mevr. L. Knevel, op 7 oktober 1931 was ook Prinses Juliana aanwezig. Ook in latere jaren liet het Koninklijk Huis zich af en toe op jaarvergaderingen vertegenwoordigen.

L. Knevel

In tegenstelling tot in de dorpen Elspeet en Uddel bestond hier vóór 1931 geen vorm van ziekenverpleging. De wijkverpleegkundigen in Elspeet en Uddel waren ook werkzaam in de buurschappen Speuld en Nieuw Milligen, maar dat was een verre van ideale situatie. Nadat de gemeenten Apeldoorn, Barneveld en Ermelo zich voor eventuele geldelijke tekorten garant hadden gesteld konden in mei van het jaar in Garderen en Speuld oprichtingsvergaderingen worden gehouden. In het eer-

ste bestuur zaten naast de Garderenen E. van Donkersgoed, A. van de Kolk, H.J. Bokhorst en G. Schuiteman ook personen uit Nieuw Milligen en Speuld. Zij werden geadviseerd door mej. Schock, de directrice van de afdeling Particuliere Zaken van H.M. Koningin Wilhelmina en de artsen Van Galen Last uit Voorthuizen en Gerhard uit Nunspeet. Het doel van de vereniging was de verpleging te bevorderen van zieken van alle gezindten in Garderen, Houtdorp, Speuld, Drie, Nieuw Milligen en Ouwendorp. Ook de bestrijding van besmettelijke ziekten als tuberculose was een van de uitgangspunten. Deze doelen zou moeten worden bereikt door het aanstellen van een of meer verpleegsters en door het verstrekken van verplegingsartikelen. Deze laatste zouden worden bewaard in een magazijn waarop H.J. Bokhorst controle zou uitoefenen.

Tijdens de ledenvergadering van 1938 hield dokter Bos een lezing over Papoea's. Als blijk van dank ontving hij een kistje sigaren. In 1939 werd het door E.J. Zevenbergen aangeboden wijkgebouw (het 'consultatiebureau') aan de Dorpsstraat 11 in gebruik genomen.

Consultatiebureau Dorpsstraat 11

Na de oorlog ging het consultatiebureau weer open en wel op de tweede en vierde donderdag van elke maand, 's middags om half drie. Het gebouw diende ook als woonhuis voor de wijkverpleegster en zou blijven dienst doen tot de opening van het "Kruisgebouw" aan de Hoge Boeschoterweg in 1965. Voor de financiering daarvan werden onder andere oliebolletjes gebakken en verkocht. Daarnaast werden ook subsidies en renteloze voorschotten ver-

Groene Kruisgebouw Hoge Boeschoterweg

strekt. In 1984 werd het gebouw aanzienlijk vergroot.

De werkzaamheden van de wijkverpleegkundigen strekten zich uit over het hierboven omschreven gebied. Voor de uitoefening daarvan maakten ze gebruik van een fiets, een Solex, of een Sparta-motorfiets. In 1959 werd voor dit doel een auto aangeschaft. Het Groene Kruis werd op 1 juli 1991 opgeheven en de taken werden overgenomen door de districts-kruisvereniging Noordwest-Veluwe. De wijkzusters waren achtereenvolgens L. Knevel (1931-1946), M.P. van de Schelde (1946-1954), W.J. 't Jong (1954-1968), G. van Appeldoorn (1968-1986) en B. Both (1986-1991?).

Tandheelkundige hulp

In de jaren vijftig van de vorige eeuw hield de Ermelose tandarts A.R. van der Graaf zitting in een vertrek van het Verenigingsgebouw. Veel Garderenen gingen toen al voor tandheelkundige hulp naar Putten. In 1988 stemde de gemeenteraad van Barneveld in met de permanente vestiging van de praktijk van tandarts W. P. (Peter) van der Schoor. Vanaf 1981 had hij al een tijdelijke praktijk aan de Paleisweg 5, een eenvoudig gebouwtje met een behandelkamer en een assistente, later uitgebreid met enige parttimers.

Door de groei van het aantal patiënten werd er in december 1989 een tweede tandarts aangetrokken, Paul van Dam. De beide tandartsen gingen een maatschap aan en die vormt nog steeds de basis voor de huidige praktijk. In 1990 kwam er ook in Uddel een

praktijkruimte en in dat jaar werd in Garderen het pand verbouwd. Er kwam een tweede behandelkamer bij. Ook kwam er een extra tandarts in dienst van de maatschap en werden steeds meer assistentes aangetrokken. Later werd aan het team ook een mondhygiëniste toegevoegd, die nog steeds in de praktijk werkzaam is.

Door de voortdurende groei van de praktijk en het uitbreiden van het behandel aanbod met onder andere implantologie, was een tweede grote verbouwing van de praktijk on-

vermijdelijk. In 2001 werd gestart met een grote uitbreiding van het pand, zowel in de breedte als in de hoogte. Er ontstond zo een grote kelder, te gebruiken voor voordrachten en cursussen. Op de begane grond kwamen in totaal vijf behandelkamers. In 2007 werden opdeeersteverdiepingeenoperatiekamer, een behandelkamer en een bibliotheek voor studiedoelinden in gebruik genomen.

(Bron: www.tandarts-garderen.nl)

DJV

5 VIJF VRAGEN AAN ANKE EN TESSA BOEVE

Met enige regelmaat lezen wij in de krant een berichtje over onze plaatsgenootjes de tweeling Anke en Tessa Boeve.

Meestal gaat het over sportieve successen behaald in Nederland, maar ook in het buitenland. Hoe krijgen ze het allemaal voor elkaar? Dat vertellen ze via onze vijf vragen.

Vraag 1: Jullie sport is trampolinespringen.

Hoe is dat zo gekomen?

Anke en Tessa vertellen dat ze lid werden van de GV Orion in Putten. Ze waren toen 9 jaar en bij Orion werd vooral geturnd. "We vonden dat wel leuk, maar ook een beetje saai. Er werd in Putten ook gewerkt met de trampoline en dat vonden we geweldig, een hele nieuwe uitdaging. Onze oudste zus deed ook aan trampolinespringen dus we wisten wat ons te wachten stond".

Hennie, Anke en Tessa Boeve

Omdat de trainingsmogelijkheden gunstiger zijn bij de GV Sparta in Ermelo trainen ze daar nu zo'n drie keer per week. Daar komen dan de wedstrijden en demonstraties nog bij.

Vraag 2: Dat kost heel wat tijd! Jullie moeten ook naar school en je huiswerk doen.

De meiden knikken instemmend. "Dat lukt ons tot nu toe goed. We zijn in Ermelo op school op Groevenbeek en doen daar ons huiswerk. Daarna gaan we trainen en dan naar huis en dat doen we tenminste drie keer per week. Gelukkig kunnen we altijd op de steun van onze ouders rekenen, zonder die zou dat niet mogelijk zijn".

Vraag 3: Jullie komen uit in de A-Klasse (tot 17 jaar) en winnen daar veel prijzen. Samen vormen jullie een synchroonpaar, wat is dat?

"Je doet dan samen en gelijktijdig dezelfde oefening elk op een aparte trampoline. Een jury geeft punten en kijkt naar de hoogte van de sprongen, de moeilijkheid van de oefening en de uitvoering. We doen ook allebei mee aan de individuele wedstrijden. Daarvoor gelden dezelfde normen. We scoren dan ook niet precies dezelfde punten, maar het ligt wel meestal dicht bij elkaar en we zijn **allebei al eens wereldkampioen** geweest.

Vraag 4: Scheelt het bij de uitvoering van het wedstrijdprogramma dat jullie tweelingzussen zijn?

"Dat scheelt zeker, je kent elkaar door en door. Vooral bij het synchroonspringen is dat belangrijk. Je kunt blindelings op elkaar vertrouwen. Het is ook niet altijd even gemakkelijk, maar samen komen we een heel eind. Zolang we succes hebben gaan we zeker door. Maar het moet voor ons zelf en voor ons samen wel leuk blijven.

Samen op het podium!!

NK 2016

Vraag 5: Jullie hebben al een groot deel van de wereld bereisd. Jullie gingen al naar Duitsland, naar Denemarken, naar Engeland en naar de Verenigde Staten en jullie zijn bekende Nederlanders geworden. Hoe ga je daar mee om?

De zussen kijken elkaar eens aan en zeggen dan : "Dat valt nog wel mee. Het is niet vervelend. Vaak is het zelfs wel leuk om gefeliciteerd te worden na een goede prestatie". Hopelijk komen er nog veel sportieve hoogtepunten. Bedankt voor het interview en **VEEL SUCCES!!**

Wil je meer informatie over de zussen, ga dan naar Internet en onder hun naam vind je van alles over Anke en Tessa!!

HvdB-R.

GARDERS PLAT

Ouwerwetse wienters

Vrogger ha'je noar mien gevoel meer wienters mit strenge vorst en een dik pak snee. Mien voar zat in de bouw en hie was dan een hele tied tuus mit vorstverlet.

Schoatsen deën we noa schooltied op de Solse Poel en loater, as 't ies stark genug was, gunge we noar 't Uddelermeer.

As d'r zo'n schroaie noordooster wiend stond gunge we ok wel noar 't Woatersemeertje bie Boeschoten. Dat meertje leit midden in de bos, lekker uut de wiend en't was er ok nie zo druk.

Um de wege in 't darp ies- en sneevrie te krieg'n gebruukt'n ze gien zout, zo as ze 't noen doen, mar gebruukt'n ze de sneeploeg: een groot en zwaar apparaat in de vorm van een driehoek. Die ploeg die lei op de plek woar ut Kruupad en de Speulderweg bie mekoar komm'n ("de Hoendervoet"). De ploeg wier veuruut e'trokken deur

drie of vier peerden, belzen, alnoargelang hoeveul snee d'r lei.

As de weg sneevrie emaaft was kwam d'r tege de gladheid een laag roodzand overheen. Dat gebeurde mit een vrachtwage mit een bult zand d'r op en twee man op de knieën achter op de bak. Umbeurt'n streiden ze dan een bats mit zand over de weg.

Vrogger ha'je rond Garder veul zandwege mit een fietspad d'r langs. Veur die poaien ha'n ze een kleinere sneeploeg mit een peerd d'r veur. De ploegroute liep binnendeur noar Koudhoorn, via de Karweg noar Boeschoten en vandoar noar Stroe, woar ze bie Van de Wei effe rust namme. Vervolgens gunge ze noar Kootwijk en vandoar veerder naor Vossen en Ouwendarp en tenslotte weer op Garder an.

D'r was heel wat manen peerdekracht veur nodig um die sneeboel weer ree te krieg'n.

Mit de groeten van Nuij

Schaatsen op de Poel

HOUTSCULPTUREN bij de BEELDENTUIN

Het is alweer 10 december, Sinterklaas is weer vertrokken. De kerstartikelen zijn al overal te zien en geven een vrolijk tintje aan de Beeldentuin en haar diverse gebouwen. Het is vandaag de laatste dag dat de zandsculpturen te zien zijn. Veel bezoekers zijn daarom naar Garderen gekomen.

Bij de ingang brandt een gezellig vuurtje en daar treffen we Thomas Weijenberg (Tommy Carving). Hij heeft met Sander Boom (Boomwoodcarving) in opdracht van de familie Van

Sander Boom

Ee de houtsculpturen gesneden die de beeldentuin ook vandaag nog sieren. Thomas en Sander zijn lid van een groep carvers en werken in opdracht voor bedrijven en particulieren. Zij hebben de houtsculpturen gemaakt die nu ook in Garderen te zien zijn. We spreken Thomas, die er eens

goed voor gaat zitten. Hij vertelt dat hij beeldend kunstenaar is en al vroeg besloot dat op school zitten, niks voor hem was. Hij verveelde zich blauw en ging zo gauw het kon in het bos werken. Hij merkte dat hij een talent voor hout snijden had. Dat heeft hij verder ontwikkeld en daar kan hij nu van leven en verveling is er niet meer bij.

Thomas Weijenberg

Thomas vertelt dat ze bij voorkeur werken met duurzaam inlands hout. De beelden worden geïmpregneerd en kunnen de hele winter gewoon buiten blijven. Er is veel belangstelling voor de beelden. Ook in ons dorp worden ze zeer gewaardeerd. Dankzij het initiatief van GOV, die opdracht gaf voor de sculpturen in het dorp, kunnen we er volop van genieten. De Beeldentuin doet ook zeker haar naam eer aan, ieder jaar is er weer iets nieuws. Dat is een verrassing voor ons, de Garderenen en ook voor de duizenden bezoekers, die Garderen elk jaar weten te vinden.

HvdB-R

BEELDSCHOON GARDEREN

Even geleden vond een groep uit de Garderense Ondernemings Vereniging het tijd Garderen eens wat meer **“kunstig op de kaart”** te zetten. Ze namen daartoe het initiatief om door middel van houtsculpturen van diverse diersoorten het dorp te verfraaien. Ze vonden de nodige ondersteuning door financiële bijdragen van GOV, van de gemeente Barneveld en van het RABO-fonds.

Bij de “carvers” die elders worden genoemd, werden zestien beelden besteld, beelden die al gedeeltelijk hun plek hebben gevonden in ons dorp. Als alles geplaatst is wordt er nog een aparte beeldenroute aan toegevoegd zodat ook bezoekers aan ons dorp van dit geheel kunnen genieten!

Van de nu al geplaatste beelden hebben we een fotocollage gemaakt en **deze geldt tevens als de nieuwe fotowedstrijd**. Een van de afbeeldingen hoort niet bij deze serie sculpturen. Het plaatsje is in zwart en wie weet wat het voorstelt? We nodigen al onze Darpsproatlezers weer uit om hier aan mee te doen. Degene die de meeste beelden heeft herkend en de plek beschreven krijgt weer een leuk prijsje!

Oplossingen mogen bij een van de redactieleden in de brievenbus worden gedeponneerd of worden gemaïld naar Cees van Middendorp, Dr. H.C. Bosstraat 10, e-mailadres cosala@chello.nl

PvdB

Wie Wat Waar?

Het heeft even geduurd, maar er is toch een oplossing gekomen van de puzzel, die stond in de Darpsproat van oktober 2016.

De familie Van Lagen, Peter, Alie, en hun zonen Geurt, Corné en Gerdwin hebben Garderen doorkruist en alle foto's thuisgebracht. Het klopte allemaal!

Zij zijn de enigen, die dat gepresteerd hebben. Ze hebben er ook veel plezier aan beleefd. Als kenners van Garderen verdienen ze met deze prestatie een heerlijke appeltaart, die hen door de redactie werd aangeboden.

Als u beste lezer, ook graag appeltaart lust, let dan goed op. Misschien is er binnenkort wel weer een appeltaart te verdienen!

Hvdb-R

HET SPEULDERBOS - DEEL 2

Typisch is dat de malen van het Speulderbos ook de eigenaar waren van alle opgaande hout op en rond de engen van Speuld en Drie! Een eigenaar van grond wilde eens zijn akkers beplanten met bomen, dit werd in een rechtszaak uitgevochten en de malen wonnen! Ze hadden dit recht om te voorkomen dat ze concurrentie kregen bij de winning en verkoop van hout!!

Wegen door het Speulderbos

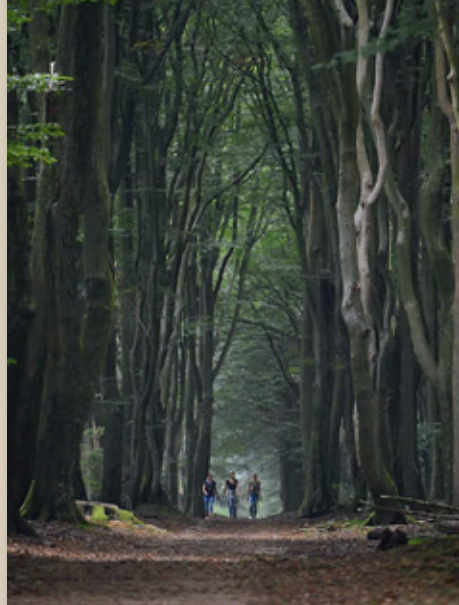
De oudste wegen zijn uiteraard spontaan ontstaan. Neem bijvoorbeeld de Dodenweg, ooit aangelegd om de overledenen van Drie naar Garderen te vervoeren. Dit soort wegen moesten worden gebruikt in geval van begravenissen en moeten in de tijd van Karel de Grote zijn ontstaan. Deze heeft de bevolking de verplichting opgelegd om te begraven bij de kerk en niet meer te verbranden. Men mocht er bij zo'n gelegenheid altijd over, ook al lag de weg over iemands erf, de weg mocht nooit worden geblokkeerd!

Het begraven vond plaats in en rond de kerk, in dit geval de kerk van Garderen. Waarom men de doden vanuit Drie niet naar Ermelo vervoerde, weet ik niet. De Ermelose kerk is ouder dan de Garderense en Drie behoorde bij Ermelo. Dat is weer een van de vele raadse-len uit het verre verleden.

Dan is er de Drieseweg die Speuld met Putten verbindt. Vanuit Garderen kennen we het

Kruupad Woeste Wouden

Kruupad en het Karpad (de Harderwieker) die het Speulderbos doorkruisen naar Drie en vervolgens naar Ermelo en Harderwijk leiden. Het eerste diende kennelijk om materiaal uit het bos te halen en het andere als verbinding met Harderwijk.

Dan is er de Laak die de grens van de gemeenten Barneveld en Ermelo markeert en vervolgens de grens van het Speulderbos met het Putterbos. Tenslotte zijn er de "kruiswegen" die het bos haaks doorsnijden. Deze wegen zijn ooit aangelegd om het bos te kruisen in verband met de jacht door de leden van het koninklijk huis.

Mevr. Hacke-Oudemans weet te melden in haar boek:

"De oude Prinsenweg: zodanig gekozen om, komende de uit de bossen ten oosten van Hierdense beek, deze beek bij Kijkover over te steken en via de moerassige oeverstreek en het Houtdorperveld het Speulderbos te bereiken. In 1696 mocht ook een weg door het veen worden gegraven (het verlengde van de Oude Prinsenweg). In 1699 werden vier nieuwe wegen toegestaan: dit zijn de Nieuwe Prinsenweg, de Solsche Passage en waarschijnlijk twee wegen die parallel aan de Dooieweg liepen. In 1702, na de dood van Willem III vervielen deze wegen weer aan de maalschap en werden opgegraven en afgesloten. De weg door het veen (de Koningsweg) en de Oude en Nieuwe Prinsenweg werden aan de

kant van Houtdorp dichtgeplant. Later werden ze weer toegankelijk toen het na 1832 gemeentewegen werden.

De Drieseweg en de Oude Prinsenweg doorsnijden grafheuvels, waaruit blijkt dat ze van jongere datum zijn. De Laak daarentegen windt zich om grafheuvels heen, een blijk van zeer hoge ouderdom. Later werd de Laak tevens de grens tussen de gemeenten Putten en Ermelo. Bij de Laak ligt een laagte genaamd de Bambergerkuil...

In 1898 werd bij de kruising van Dodenweg en Prinsenweg een nieuwe koningseik geplant naast de stomp van de oude. Hier schijnt koning-stadhouder Willem III ooit onder te hebben gezeten om uit te rusten van de vermoeienissen van de jacht...

Beheer van het Speulderbos

In 1681 wilde koning-stadhouder Willem III wat extra wegen door het Speulderbos aanleggen in verband met de bereikbaarheid voor de jacht. De malen schreven een brief aan de Gedeputeerde Staten van Gelderland over de hen toegezegde vergoeding. Deze vonden ze uiteraard veel te laag maar helaas kregen ze de kous op de kop. De Gedeputeerde wist haarfijn alle bezwaren te weerleggen en uiteindelijk gingen ze akkoord met de toegezegde vergoeding. Het ging over de nu nog bestaande Oude- en Nieuwe Prinsenweg en de Solsche Passage.

Resolutieboeken uit 1576-1642 en uit 1663-1845

In de resolutieboeken of malenboeken werden alle besluiten en belangrijke gebeurtenis-

Rode Heg

sen opgetekend die in de loop van een jaar plaats vonden. Het gaat te ver om in dit kader alles te benoemen maar om wat leuke en interessante feiten op te halen lijkt me wel goed. Het eerste wat je opvalt in die boeken is de enorme hoeveelheid bier en wijn die bij alle mogelijke gelegenheden werd achterover geslagen en in de bijgevoegde rekeningen verantwoord!!

Ik heb er wat leuke en opvallende dingen uitgelicht:

Anno 1593, op Gallij. (16 oktober)

Ten eerste meegenomen naar de bos een ton bier voor 4 gldn en een stuiver

Nog door de vele malen, die bij ons kwamen, dat we aan bier te kort kwamen, in Garder laten halen aan bier 35 stuiver.

Nog meegenomen naar de bos twee bennen (tonnen) schelvis, eyder benne 35 stuiver het stuk.

Nog meegenomen een schenkel van 32 stuiver nog een kaas meegenomen, die staat voor 2 8st nog 6 broden meegenomen, die staan voor 22 st nog voor 8 stuiver aan weggen (soort broden) nog 8 pond boter, ieder pond van 3½ st. maakt 28 st.

Nog een ½ pond kaarsen van 2 ½ stuiver

nog een schapenbout van 17 ½ stuiver

nog een grote benne gekocht voor ½ stuiver, die men daarvoor houden zal.

nog twee potten gekocht voor 2 ½ stuiver

Verder toen de malen "maelspraecke" hielden in de kerk en de nieuwe holtrichter konden "coeren" (keuren), zijn de malen gezamenlijk naar Henderyck de waard gegaan en daar verteerd voor 7 gldn. en 15 stuiver..

Leve het goede leven, de heren lieten het zich goed smaken!!

Dat het ook wel eens gevaarlijk was in het bos toont de volgende opmerking in 1586:

... is grote schade in de bossen geschied door de brand, zo heb ik als holtrichter de trom laten slaan en ben daar met malen en soldaten heen gegaan, de malen hebben daarna verteerd tot Gerret Besselsen vijf gulden, de soldaten een ton bier, maakt vier gulden en aan onkosten een gulden.

Opa's paadje

En nu we het over soldaten hebben:

Anno 1587: is er niet "gedeilt" (geen hout verdeeld) door de roverij van ruiter en knechten (legerbende).

Het was dus te gevaarlijk om werkzaamheden in het bos te verrichten!!

Maar soms had je soldaten ook nodig, getuige het volgende bericht van de holtrichter:

In Mei hebben die van Ermel vijf bomen uit de bos gehaald, die ik met malen en soldaten naar Harderwijk gebracht heb en heb de bomen in het openbaar vercocht voor negen gulden, waarvan ik de soldaten gegeven heb een ton bier, en de malen hebben verteerd vijf gulden. De Ermeloërs hebben stiekem die bomen gekapt en dat kan natuurlijk niet!

Net zo goed als je de dorsende os niet mocht muilbanden, zo kon je boswerkers niet met honger en dorst het bos in sturen!

Anno 1595.

Op de Vastenavondeling zijn wij met de malen 'smorgens weggegaan, die daartoe opgeroepen waren om hout toe te delen en omdat wij die keer geen eten en drinken hadden meegenomen en de maallieden niet nuchter (zonder eten!) naar de bos wilden, zijn ze naar Ermel gegaan en daar verteerd voor 2 gldn en 5 stuiver.

In die tijd was er nog al wat wantrouwen tussen de Puttenaren en de Garderenen, getuige de gebeurtenis in 1596:

De 21° oktober zijn mijn helper en ik met een

aantal buitenmalen (dat waren de malen die niet in Harderwijk woonden) in de bos gegaan, omdat ons de Puttenaren aangaven, dat er in het bos wat hout gekapt en gestolen was en naar Garderen gebracht, alwaar wij huiszoeeking deden maar niets gevonden hebben, hebben daar met de anderen wat gegeten en gedronken en verteerd

2 gldn. en 5 stuiver.

Blijkbaar mochten ze in Garderen zo maar huiszoeeking doen...!

Toch was de holtrichter ook weer niet de beroerdste, lees maar:

Anno 1604, de 25^e januari

Toen wij beiden met Reintgen den houthakker in 't bos waren en Henrick, die op Gangolfs goed tot Holtdorp woont, vonden wij bij zijn schot hout dat hij in het bos had gehakt.

Deze voorschreven Henrick, vanwege zijn armoede hebben wij in ruggespraak met eerlijke lieden deze overtreding over het hoofd gezien en hem begenadigd, omdat hij beloofd heeft zo iets in zijn leven later nooit weer te doen, dat hij ons zou geven een vette hamel (ram) en voor elk twee vimmen (een bepaalde maat) heide maaien.

Naast diefstal was er ook wel eens een ongeluk:

1605:

Alzo Reintgen de houthakker de 24^e April een groot ongeluk in 't bos kreeg, alzo dat hem zijn bijl door het vallen van een boom in zijn rug viel en alzo op dese tijd niet in 't bos kon komen, zo hebben de malen besloten zelf toezicht op het kappen te houden.

Wegens dit zware vergrijp werd hem verboden ooit weer hout in het bos te pachten of daarin met kar en paard te komen. Voorts moest hij een ton dubbel bier geven, zijn onvermogen in aanmerking nemende.

Ook in 1605 rees er een probleem met de voedselvoorziening voor de werknemers: er was geen schelvis meer te krijgen!!

Omdat er geen schelvis te krijgen was om in't bos mee te nemen "na older gewoenten" heb-

ben wij het raadzaam gevonden schapenvlees daarvoor te kopen, die deze tijd wel te genieten was en hebben meegenomen deels gezouten en deels ongezouten.

En zo was er toch wat te eten!

Anno 1613.

De 8^e oktober toen wij holtrichters in't bos waren om te zien of de Speulder-, Houtdorper- en Drieër varkens (zoals ons was verteld) de jonge opkomende eikenlootjes opwroetten, ook om naar de Houtdorper beesten te kijken of wij die ook in't bos vonden, zijn vervolgens het hele bos doorgegaan en toen Mackinck, die weer naar huis reed nadat hij ons naar 't bos reed, gegeven 6 stuivers, en 'savonds, terugkomend, hebben verteerd 5 kannen bier, tesamen 1-1-0.

Kennelijk hebben ze geen varkens gevonden en was het loos alarm... Er werd dus wel goed opgelet en ze kregen daar enorme dorst van!

En dan onmin met een Gardereen:

Anno 1615.

Den 26e oktober hebben mijn helper en ik in de bos over het Rouwevelt gaande en vervolgens naar het eind van de Laak, is ons in de bos tegengekomen Herbert Aerts en toen wij met ons drieën Philips de waard van Garder binnen de grenzen van het Speulderbos vonden staan strooiheide te maaien, toen hebben wij hem aangehoude, zijn naar zijn herberg gegaan en hebben daar verteerd voor 24 stuiver die wij daar "op de schotynghe wolden laten staen" (wilderen verrekenen met de bekeuring) en toen hij veel kwade woorden uitte heb ik hem de 24 stuiver betaald, zodat ik hier heb uitgegeven 1 -4 -0.

Dikkenes

Maar naderhand toen wij hem in de stad te pakken kregen hebben we hem gearresteerd en bekeurd met 30 stuiver.

Ook in die tijd was het niet verstandig met grote woorden te proberen het gerecht te ontlopen...!

Tenslotte de namen van de verschillende delen van het Speulderbos

Bosdreef	Deuzenlaar	Rode Heg
Jachtlaar	Langelaar	Braambos
In den Houtdorper Eng		Woeste Wouden
Solse Vak	Zandlaar	Dikkenes
Pijpenbrandje	Koudengrond	Schootje
Torenberg	Oude Brand	Spaanse Hof
Kruipweg	Reeënkuil	Varkensbrand
Welsums Brandje	Kattenberg	Houtkamp
Tonnenberg	Jan van Drie looien	
Hendriks Bos	Papenlooien	Laarachter
Hooischoten	Grintgaten	Bamberger kuil

Betekenis van het woord "bosmaalschap".

In "maalschap" zit het woord "malen" of "maal". Een maal was oorspronkelijk een grens of begrenzing. Denk maar aan akkermaalshout, hout dat langs de rand van de akker groeide. Een maalschap geeft dus een begrensd gebied aan.

Bronnen:

- Het Speulderbos in het midden der zeventiende eeuw, medegedeeld door Mr. J.J.S. Baron Sloet.
- Bijdragen tot de geschiedenis van de Veluwe en andere onderwerpen door Josina J. Hacke-Oudemans e.a.

PvdB

JANTJE VAN SPEULD

In het Ermelose museum "Het Pakhuis" ligt ze/hij: Jantje van Speuld. Naast de kist zit Jos van den Brink, de vrijwilliger die ons één en ander vertelde over hem/haar.

Eigenlijk hebben we geen idee of het een "hem" of een "haar" is, vertelt ons Van den Brink. Het was dan ook geen volledig geraamte dat daar lag, maar een zgn. "lijksilhouet", een afdruk in de grond. Dank zij de verkleuring van het zand kon daaruit een "lakprofiel", een afdruk van worden gemaakt.

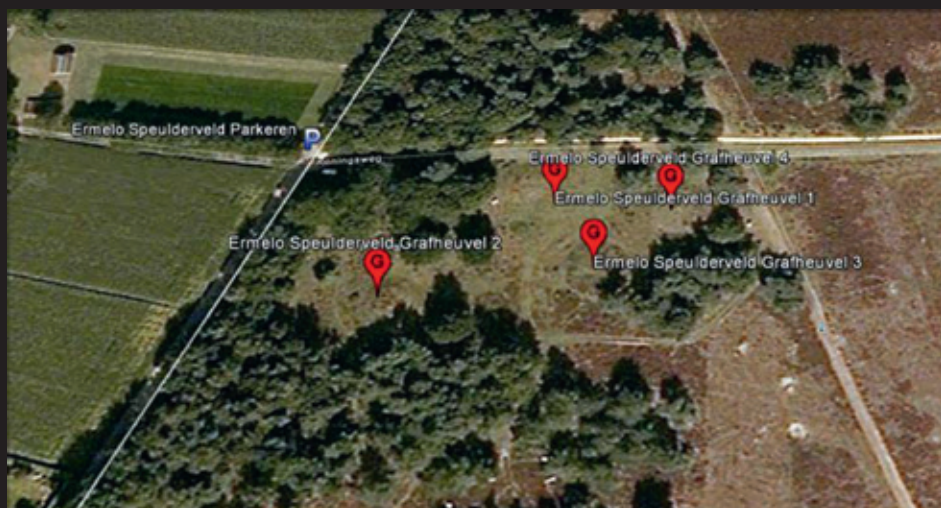
Met een beetje goede wil kun je uit het beeld een gezicht herkennen... en dat is eigenlijk nog een wonder!

3500 jaar lag ze ongestoord op het Speulderveld onder haar grafheuveltje op de hei. Totdat... in 1952 de grafheuvel werd onderzocht en ze werd gevonden.

De vondst zegt iets over de ouderdom van Speuld. Zo lang geleden woonden er dus al mensen op die hoek tussen hei en bos.... En waarom juist daar?

Maar daarover gaat het in een ander artikel in dit blad!

PvdB

De grafheuvels op het Speulderveld

Varia

► Garderens sporttalent

Tessa Boeve is op 3 februari jl. verkozen tot sporttalent van Ermelo. Tessa doet aan trampolinespringen bij gymnastiek vereniging Sparta in Ermelo.

► Kapsalon

Als je voor de derde keer wordt uitgeroepen tot leukste kapsalon in de Gemeente dan verdienen je een plekje in Darpsproat. Garderen mag tevreden zijn met deze prestatie. We feliciteren Christel met dit mooie resultaat!

► Jubileum Vrijwillige Brandweer

Op 1 september 2016 was het 25 jaar geleden, dat Jan van Leeuwen en Aalt Bronkhorst zich aanmelden als vrijwilliger bij Brandweer Garderen. Arend Versteeg viert zijn 20-jarig jubileum.

Op 11 maart j.l. is hier tijdens de jaarvergadering van de Brandweer aandacht aan besteed.

Jan van Leeuwen

Aalt Bronkhorst

Arend Versteeg

► Dorpsfeest

Op 19 mei a.s. wordt wederom een Dorpsfeest georganiseerd door de Stichting Vrienden van Garderen. Het programma start om 16.00 uur en zal doorlopen tot 00.30 uur. Het feestterrein is dit jaar in en rondom het dorpshuis De Koepel. Binnenkort volgt meer informatie over de activiteiten in De Band en op de Facebook-pagina van de Stichting.

► Molenloop

Vanuit de organisatie Molen tot Molenloop is het initiatief ontstaan om op een zaterdag in juni naast de molenloop allerlei andere activiteiten te organiseren met als doel een levendiger imago voor Garderen. Met medewerking van een aantal verenigingen/ondernemers is de daad bij het woord gevoegd en vindt op 17 juni a.s. de eerste editie plaats van 'Garderen Slaat Door'. Uiteraard volgt t.z.t. meer informatie via de bekende mediakanalen.

'T Fotohoekje

Deze foto is genomen in 1958 en het betreft de 1e klas van de lagere school, met juffrouw Van der Weijde (zij tikte zo lekker met een liniaal op je vingers als je vervelend was). Herken je nog iemand van wie wij de naam niet weten? Laat het even weten, zodat wij het plaatje weer compleet krijgen.

1. Freek van Middendorp
2. Joke Zondag
3. Evert Lubbersen
4. Jannie de Bruin
5. Juffrouw van der Weijde
6. Jan van de Koot
- 7.
8. André Gerritsen
9. Rieteke Bok
10. Bertha Nijhof
11. Hans van Geel
12. Corrie van Middendorp
13. Steven Mulder
14. Dinie Koning
15. Harry van Beek
16. Berta Versteeg
17. Dik Kevelam
18. Gert Bronkhorst

19. Bea Heimgartner
20. Lubbert van Middendorp
21. Bertha de Ruiter
22. Ruud van Middendorp
23. Tineke van den Hoorn
24. Gert Morren
25. Elly Bronkhorst
26. Gert van den Hoorn
- 27.
- 28.
29. Hilco Woltinge
30. Jaap de Ruiter
- 31.
32. Herry Koffijberg
33. Gerard Bronkhorst
34. Heimen Mulder

Velen hebben gereageerd op de foto van de kleuterklas, maar helaas heb ik nog niet alle namen kunnen achterhalen. Zie hier het resultaat tot nu toe.

1. Geertje Bouwman
2. Yvonne Bronkhorst
3. Eric Scherrenburg
4. Jannes van Blotenburg
5. Jacob Hoegen
6. Elna van der Meyde
7. Dik Bruijstens
8. Monique (Esdoornlaan)
9. Gert de Bruin (Hzn)
10. Henry van de Pol
11. Juffrouw Tromp
12. Aart Busser
13. Cor de Bruin
14. Reijer de Ruiters (Rzn)
15. Joke van den Hoorn
16. Evert van Blotenburg
17. Jenny de Ruiters (Vossen)
18. Wim Mulder
19. Evelien van Middendorp
20. Janneke Zevenbergen
21. Corrie Kevelam
22. Ineke van den Broek
23. Rinie Kommer
24. Evert Schuiteman
25. Johan Schimmel
26. Renske (Lichthoeve)
27. Lenie de Haay
28. Alie (later Elly) de Vries
29. Elbert van Beek
30. Dochter van Schmidt (Putbrink)
31. Hennie Borgers
32. Greetje Mulder

Reacties gaarne aan:
Cees van Middendorp
Dr. H.C. Bosstraat 10
3886 KB Garderen
tel. 0577-461401 of
e-mailadres cosala@chello.nl

'T Fotohoekje

De foto uit de 'Darsproat' van oktober 2014 heeft nog weer een tweetal namen opgeleverd. Zowel Jan van Lagen als Joop Huisman wisten te melden dat hun vaders Gerrit van Lagen (nr. 4) en Bartus Huisman (nr.10) ook op de foto stonden.

Volgens Jan van Lagen heeft deze foto niets met de muziekvereniging te maken maar zou het betrekking kunnen hebben op de toen bestaande 'Vrijwilligen Landstorm'.

Maar volgens Joop Huisman regelde zijn vader in die tijd wel vaker uitstapjes voor de mannen in het dorp, dus lijkt me dat waar-schijnlijker.

Volledigheidshalve hier nog even de tot nu toe bekende namen.

1. Gert Jan van de Pol	7. Evert van Middendorp (Gzn)
2. Peter van Blotenburg	8. Piet Bronkhorst
4. Gerrit van Lagen	10. Albertus (Bartus) Huisman
6. Aalt Boeve	12. Broer Bakker
	15. Marinus Boeve
	17. Hendrik (Henk) van de Koot
	18. Gerrit van Middendorp (Gzn)

► Klachtenmeldingen

Losliggende stoeptegels, kapotte lantaarnpalen, etc. kunnen rechtstreeks via de site www.barneveld.nl, digitaal loket, worden gemeld. Via deze wijze kunt u ook aangeven of u een terugmelding wenst te ontvangen van de afhandeling van de melding.

► Garderen

Als je geïnteresseerd bent in de vroege geschiedenis van Garderen, ga dan ook eens naar de site van Peter Schut, gemeentearcheoloog van Barneveld, je vindt daar veel interessants over de nieuwste ontdekkingen van ons dorp! www.peter-schut.nl

Colofon

**Darsproat is een uitgave van
de Vereniging Plaatselijk Belang Garderen en Omgeving**

- Redactie:** Peter van den Born (pvandenborn@planet.nl)
Hennie van den Born-Reitsma (hennievandenborn@planet.nl)
Cees van Middendorp (cosala@chello.nl)
Dick Veldhuizen (d.veldhuizen5@chello.nl)
- Vaste medewerker
streektaal:** Nuij Zevenbergen
- Bezorging:** Willem en Jannie Hooijer
- Correspondentie/
secretariaat:** Hetty Bronkhorst-Slijkhuis (info@plaatselijkbelanggarderen.nl)
- Rekeningnummer:** NL48 RABO 0366 3205 64
- Website:** www.plaatselijkbelanggarderen.nl

AANMELDINGSFORMULIER voor lidmaatschap 'Plaatselijk Belang Garderen e.o.'

Ondergetekende geeft zich voor 6 euro per jaar op als lid van Plaatselijk Belang Garderen e.o.

Naam: _____

Adres: _____

Handtekening: _____

*Inleveren bij of opsturen naar Hetty Bronkhorst-Slijkhuis, Acacialaan 18, 3886 AG Garderen
of opgeven via info@plaatselijkbelanggarderen.nl*

